

Et budskap om stille lykke

Ingerlise Vikne er lei patter og peniser i kunsten, føler seg uthvilt etter ti minutter stående på hodet i yogastilling og fremelsker det introverte i oss mennesker. Hun siterer Oscar Wilde: For å komme frem må man trekke seg tilbake.

Tekst Mette Dybwad Torstensen Foto Birgitte Vikne

1

ÅRHUS (KUNST): – *In the desert of joy.* Det sier alt. Å finne stille lykke. I dag skal alle være på ... hele tiden ... Samfunnet fremelsker det effektive og raske. Man er livredd for at pulsen skal falle. Noen søker *retreat* og *ashram* i India for å finne en ro. Men mange sitter igjen med et amputert liv, de føler seg snytt. Hadde jeg blitt 80 år og ikke oppdaget denne stille lykken, ville jeg ha krevd en rein reklamasjon på livet. Jeg maler noe som man ikke ser, som kanskje mange ikke engang får øye på, men som er en stor del av mennesket. Noen finner figurene skremmende, andre kjenner seg igjen. En kvinne spurte om de var gamle eller unge, men de er begge deler. De har det uttrykket jeg ser hos eldre og små mennesker som betrakter bildene mine. Dette åpne og sårbare ansiktet. Dette uttrykket mennesket har i et ubevoktet øyeblikk når masken faller.

Ingerlise Vikne snakker ivrig på sin Hardanger-dialekt ispedd danske gloser. Vi har blitt hentet under årets første snøfall i Århus, beskrevet som snøstorm i danske aviser med store bilder av folk som måker snø. Tusen biler har sklidd ut på en dag, og politiet advarer folk mot å gå ut. Vi nordmenn humrer nesten overlegent over folk i tøysko, sommerdekk og stenget flyplass – alt kaoset som oppstår på grunn av 20 små centimeter nysnø. Som smelter.

– Danskene har ikke vår norske respekt for været. De sykler som om det skulle vært bart, og forventer at veien skal være fikset når de skal av gårde til jobb, ler Vikne.

Vi er på vei mot flyplassen og Mols Bjerge – det danske svar på Hardangervidda – og tar av på en måkt vei over et jorde og parkerer utenfor en slags hytte. Nylig stod det et falleferdig bindingsverkshus her. En minstein like inne i skogen kan fortelle om gårdsdrift siden 1720, da tomten ble solgt for tolv riksdaler. Siden

2

har stedet trolig vært åsted for et drap i forbindelse med en feide mellom to gårder. For tre år siden kjøpte norske Vikne tomten, et dødsbo, fra en av landets siste pianostemmere. Og i fjor fikk hun råd til å bygge drømmeatelieret sitt, der du kan oppleve at et rådyr spaserer forbi vinduet mens du sitter på toalettet og ser ut.

– Snekkeren ristet på hodet da jeg ville ha glassdør til badet, men jeg vil ha lys!

Vikne pakker ut danske sjokoladecroissanter og egenderket økologiske brennesle-te. Hun kikker hele tiden ut og sier fantastisk, jeg elsker dette! En rød dompapp balanserer på en frossen gren. Like etter peker hun på en rev, og forteller om fasaner som går løs på speilbildet sitt i vinduet i iver etter å vinne over det de tror er en rival.

– Familien min bor i Århus, mens jeg bor her ute, kanskje tre-fire dager i strekk. Vi har funnet en form å leve sammen på som fungerer godt for oss alle. Jeg står opp og spiser havregrøten min, og begynner å male før jeg er ferdig med maten. Jeg er sulten på å male, som en veddeløpshest i startboksen som venter på et løp.

Vikne viser følelsen med bevegelser som samtidig avslører år med trening og kroppskontroll.

– Når jeg arbeider, er jeg sansende og sårbar. Maler jeg et nesebor, holder jeg pusten. Hvis jeg trenger frisk luft, sager jeg ned noen trær eller løper over jordene i slagstøvler og maleklær. Jeg får følge av 30–40 kalver i en innhegning her. Bøndene tror nok jeg er *steike galen*.

Hun ler hjertelig og ser på meg mens hendene rufser i håret.

– Du merker en stor kulturforskjell ved å være norsk i Danmark. Landet er lite, og det er ikke så mye plass til originalitet som i Norge. Der kan særingene utvikle seg i ensomme bygder. Blir en mote populær her, eller en lampe, sprer den seg ... snapp snapp snapp ... over hele landet på kort tid. Og så har du denne sosiale kulturen. →

1 MESSENGER OF CLARITY. Viknes figurer er fri fra forventninger.

2 LOST IN FASCINATION. Pausefysken mellom TV-programmene da hun var liten, var egentlig avgjørende for Vikne. Hun elsker uttrykkene å la øynene smelte og å falle i staver.

Jeg elsker at budskapet er uklart og fargene grumsete.

INGERLISE VIKNE

Jeg er hun rare som sier nei til en øl over gjerdet og grilling. Jeg ikke så komfortabel med all denne snikksnakkingen. Hvor har du reist ... å, skal du kjøpe den røde sofaen ... så fint ... så flotte sko. Men vennene mine og familien min vet at jeg trives best alene. Ja, jeg er en sammensatt person, og en gang tilbød en kunde meg gratis psykologhjelp da han så bildene mine. En venninne mente jeg kunne bli deprimeret av å bo så mye alene. Men jeg svarte: Antageligvis er jeg mer i balanse med meg selv enn mange andre. Jeg har det aller best heilt *ileina* i mitt verksted. Når jeg har vernissasjer og holder foredrag, så er det en helt annen del av meg som trives, nemlig den delen av meg som er ambassadør for mine *characters*.

Vikne setter seg. Hun forteller videre hvordan hun som 15-åring ble voksen over natten. Og at siden den dagen har hun aldri vært alene. Kanskje er det derfor behovet er så sterkt nå.

– Jeg ble gravid som 15-åring. Du kan tenke deg hvilken skandale det var i den lille bygda Odda. Da graviditetstesten var positiv i fjerde måned, ga legen meg tenketid til dagen etter. Jeg husker at jeg så i et legeleksikon at babyen allerede var et bitte lite perfekt menneske i fjerde måned. Da var valget å bli mor enkelt.

Etter hvert flyttet Vikne til Bergen, hvor hun jobbet i legemiddelindustrien og ble deleier i et treningsstudio sammen med sin nye mann. Hun sier selv at hun kunne trives på en stein, og hennes styrke er å være ekstremt tilpassingsdyktig.

– Jeg var en av disse Jane Fonda-damene med legging og pannebånd, ler hun, og legger til hvordan treningen har vært med henne hele tiden, enten som instruktør i jazzballett eller som nå, i den eksplosive yogaformen Iyengar yoga.

– Jeg ber elevene mine skru av mobilen helt før timen. De spør overrasket om de kan ha den på lydløs, men nei, da får de trene et annet sted! Når vi er ferdige med den siste øvelsen, Savasana, og de setter seg opp, ser jeg dette åpne uttrykket, en slags renhet i ansiktene, som i figurene mine, sier hun og skjenker mer te.

Vikne fant etter hvert veien til Århus etter å ha møtt sin forskermann på Island. De siste 20 årene har hun viet livet til kunst mellom perioder for å skaffe penger. Det tok likevel lang tid å komme ut. I hennes oppvekst var kreative yrker ikke akkurat applaudert.

– Jeg tok flere kurs ved Kunstakademiet i Århus, men jeg visste hva jeg søkte som maler og trengte derfor ikke alt det andre. Jeg er så lei denne intellektualiseringen i kunsten. Min filosofi er at intellektet skal falle ned til hjertet, og med hjertet skal man merke kunsten. Religion, sex og vold. For noen år siden så jeg en utstilling av en kunstner som hadde onanert et helt år og

hengt opp spermien i en installasjon. Det er interessant at ekskretter fra mennesker kan få så stor kunstnerisk oppmerksomhet, det er for enkelt! Så jeg foreslo for mannen min at jeg kunne sende inn en installasjon med brukte menstruasjonsbind som jeg kunne montere etter års-syklusen min og titulere verket *Bind 1–12* ... Det har hendt at folk har grått foran bildene mine. Det gjør de ikke foran penis og patter ...

Rundt oss kikker vesenene hennes ned på oss. Det er en harmonisk palett, mye sjel, mye sårbarhet. Ører som er plassert langt nede på hodet. Streken bukter seg som Egons Schieles nervøse linjer. Uten hår, og med klær som udefinerte tøystykker, blir figurene både tidløse og stedløse. Vikne minnes hvordan hun som åtteåring ventet i garnbutikken til moren var ferdig på jobb. Hun samlet alltid en nesten monokrom palett av nøster på lageret.

– Jeg klarer ikke sterke farger! De gir meg kvalme. Så jeg tar alltid malingen fra tubene og blander med knust fargekritt og hvitt.

– Noen har nevnt *frenologi* som inspirasjon?

– Det opptar meg, uten tvil. Visste du at man i Østerrike på 1800-tallet ansatte barnepiker etter å ha vurdert bakhodene deres? Et utviklet bakhode, mente frenologien, tilsvarte å være flink med barn.

– Men når dukket karakterene dine egentlig opp?

– De fant meg. Noen gallerister har bedt meg male inn objekter som kan hjelpe folk til å se en klarere historie. Et hus kanskje. Men jeg vil være en motvekt til denne Alice in Wonderland-bølgen som herjer kunsten, med store sopper og kaniner. Det ene bildet mitt heter også *Fuck Wonderland!* Figurene er en protest mot tilgjengelighets- og identitetstyranniet! Mange spør om de er triste. Men de er ikke triste. De har selv valgt denne tilstanden. De gir en lang finger til denne higen etter å bli sett. De gjør ingenting for å please deg.

– De bare er ...?

– Ja, de gjør ingenting. En av danskenes nasjonalskatter er *Hipp hipp hurra* av Krøyer. Den norske nasjonalskatten er *Skrik* av Munch, som utfordrer beskueren på et mer interessant nivå. Man liker ikke å bli konfrontert med hvordan man ser ut når ingen ser en, og jeg elsker å minne folk på dette! Mitt motto er at vi må nøytralisere sinnet og skape sjelero.

– Hvordan?

– En nøytralisering av sinnstilstanden i motsetning til stimulering. Man har ikke tid til at ting bunnfeller seg. Folk flest lever ikke i pakt med sinnet, men følger det rasjonelle. Folk flest vil vite hvor de skal neste julaften. Og ingen har tid til å kjøre seg bort lenger og forsikrer seg med en GPS. Man griper grådig etter neste selvrealiseringsbok. Tenk hvis Platon hadde fått en sms hvert kvarter ...? ☺

INGERLISE VIKNE F. 1961

→ Norsk kunstner bosatt i Århus.

→ Utdannet fra Århus Kunstakademi og Grafisk Skole i Århus.

→ Knyttet til anerkjente gallerier som Galleri Compaz i København, Galleri Kirk i Aalborg og Berlin Art project.

→ Aktuell med gruppeutstilling i København i april og separatutstilling i Aalborg i september 2013.

→ Forsideillustrator til 12 diktsamlinger av danske forfattere.

→ Sammenlignes ofte med en av Danmarks største kunstnere, Michael Kvium.

FRENOLOGI

Frenologi er en foreldet lære om hvordan sjelsegenskaper er plassert forskjellige steder i menneskehjernen og påvirker hjernens fysiske struktur, og hvordan dette kan avleses i den ytre formen på hodeskallen. Læren ble først presentert av den østerrikske legen Franz Joseph Gall (1758–1828) i 1796.